

СПІВПРАЦЯ СТУДЕНТІВ ФЕКТ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ Г. СКОВОРОДИ

1 жовтня 2009 року студенти першого курсу ФЕКТ (гр. 13-ЕМ) провели екологічний захід на території парку Національного літературно-меморіального музею Г. Сковороди у селі Сковородинівка Золочівського району Харківської області.



Село Сковородинівка (колишня Паніванівка) було останнім пристанищем видатного українського просвітителя, поета-демократа і філософа Григорія Савича Сковороди. Тут він жив останні 25 років життя. Сьогодні в колишньому будинку поміщика А. І. Ковалівського, де знаходив притулок мандрівний філософ, розташовано Національний літературно-меморіальний музей Г. Сковороди, де збереглася і кімната мислителя, й деякі його речі.

Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди знаходиться від міста Харкова на відстані біля 80 кілометрів, тому студенти доїхали до Сковородинівки автобусом нашого університету, який Вони прозвали «червоний диявол». О десятій годині ранку студенти почали прибирати території парку від сміття та опалого листя дерев.



Цей захід дозволив студентам краще пізнати одне одного і здружитися.



Праця була не важкою, всі студенти працювали з бажанням і весело. Цьому сприяла, як чудова погода, так і красива природа парку.



Вже через три години практично вся територія біля дому-музею Григорія Сковороди була прибрана, і співробітники музею були задоволені роботою студентів та їх відношенням до завдання.



Не залишався осторонь і керівник цього заходу — заступник декана факультету ЕКТ Бовчалоук С. Я.

А після сумлінної праці дуже розігрався апетит. Тому приготовлений співробітниками музею куліш студенти їли з великим задоволенням.



Після обіду співробітники музею показали студентам красиві місця парку дому-музею Григорія Сковороди, де він відпочивав у перервах між створенням своїх філософських праць.

Композиція Сковородинівського паркового ансамблю сформувалася в кінці XVIII — першій половині XIX ст., з дотриманням поширеної схеми класичного зразка і побудована на використанні виразного рельєфу (на пагорбі — панський дім, поруч з яким церква і господарчі будівлі, парк з липовими алеями і галявинами, альтанки, павільйони, водоймища). Частину нагірного плато поряд із садибою займає яблуневий сад і студенти мали можливість скуштувати дуже смачні яблука.



На схід і південь від яблуневого саду стрімкий схил із пейзажним парком на базі реліктового дубового масиву, який на південному схилі межує з регулярним парком (між вулицею села і ставком). Регулярний парк розбито у вигляді майже досконалого квадрата зі сторонами по 150 метрів, в центрі якого перетинаються сім липових алеї-променів. Паралельно їм униз спускаються зі сходу і заходу по одній алеї. Центральна алея парку проходить наскрізно із заходу на схід: від центрального входу до клумби «півмісяця». Ліворуч при вході на центральну алею — прямокутний квітник та алея дубів, висаджених до 250-річчя з дня народження філософа, на якій ростуть і сосни, липи, клени. За алеєю дубів — літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди (буди-

нок поміщика А. І. Ковалівського). За ним — ряд лип і сад. Праворуч від центральної алеї — схил пагорба, на якому розбито парк XVIII ст., унизу якого джерела, болотиста місцевість, криниця Г. Сковороди, ставок, пам'ятне місце розташування дуба, пов'язаного з життям та творчістю Сковороди.

Сковорода найбільше любив сидіти під віковим дубом, на березі ставка. В дуплі дуба (де для Г. Сковороди ставили столик і стільчик) або біля нього мислитель читав, писав, роздумував, спілкувався з людьми. За легендою, недалеко від дерева філософ вкопав собі могилу. Дубу-велетню спеціалісти нараховують близько 700 років. Це було справді незвичайне дерево — його висота сягала дванадцяти, а товщина стовбуру до 2,8 метрів. Дуб розкидав свої гілки над ділянкою 949 м. Дуб мав свою драматичну історію. Кілька разів у нього попадала блискавка. Не раз він страждав від варварського ставлення людей. Так, за даними комісії Харківської губернії від 16.12.1922 року, в 1912 році місцеві пастухи розвели в дуплі дуба велике вогнище, але він не згорів тільки завдяки вчасному втручання селян — «просвітян». При відступі зі Сковородинівки влітку 1943 року німці спалили місцеву церкву і підпалили дуб, але підлітки та жінки після їх від'їзду загасили вогонь.

У 1944 році з ініціативи Павла Тичини та Максима Рильського під дубом було встановлено кам'яний пам'ятник у вигляді обеліска з написом «Тут було улюблене місце Г. С. Сковороди». У 1972 році його було замінено скульптурним зображенням Сковороди роботи скульпторів Л. І. Жуковської та Д. Г. Сови.

У 1979 році дуб всох, а під час великої бурі у травні 1994 року впав. За допомогою КСП ім. Г. С. Сковороди була встановлена бетонна основа, навколо якої помістили фрагменти дуба, що збереглися. При цьому скульптурне зображення філософа було переміщено за огорожу. Стовбур дуба з великим дуплом стягнутий двома залізними обручами і розмі-



щений навколо бетонної основи. Наскрізні тріщини зверху закриті листовим залізом, розфарбованим під дерево.

Біля фрагмента дуба — скульптурне зображення Сковороди з рожевого граніту, циліндричної форми, на 8-кутній основі. На чільному боці у верхній частині висічено барельєф філософа з книгою у руках. Постаць мислителя ніби виростає зі стовбура дуба. Фрагмент дуба і скульптурне зображення Сковороди оточені металевою огорожею з написом «Дуб-велетень, під яким любив працювати Г. С. Сковорода».

За свідченням М. І. Ковалінського, біографа Сковороди, філософ був похований «на возвышенном месте близ роши и гумна». У 2006 році тут було встановлено меморіальну дошку з написом: «... Скончался октября 29 числа, поутру, на разсвете, 1794 года. Перед кончиною завещал предать его погребению на возвышенном месте близ роши и гумна и следующую сделанную им себе надпись написать: «Миръ ловиль меня, но не поймалъ». У 1814 р. власники маєтку з марновірних мотивів перенесли могилу за межі парку. В перепохованні взяла участь учні філософа.

В парку існує філософська алея, де встановлено скульптури з білого вапняку, які відображують сквородинські філософські символи і відбивають життєвий та духовний шлях мислителя.



Скульптура «САМОПІЗНАННЯ» (скульптор О. Сорудейкін, Харків). Скульптура зображує людину, охоплену внутрішніми муками, важкими роздумами. Вона має крила свободи, але розгорнути їх не дає печаль, туга, «скака». Цей стан депресії відбито в багатьох творах Сковороди. Людині в такому стані огидне все навколо, хочеться втекти до інших часів чи країн, здається, що добре тільки там, де її немає.

Скульптура «ДО КОПЕРНІКОВИХ СВІТІВ (Спостерігач за зірками)» (Скульптор О. Богинський, Київ). Зображення



людини, яка сидить на земній кулі, ніби зростаючи з нею і спостерігаючи за зірками, відбиває сквородинську теорію: множинність «копернікових світів» складає єдиний макрокосм (Всесвіт); до нього подібна людина (мікркосм). Мислитель дійшов до певних висновків про устрій Всесвіту і людини.

Про все це студенти дізналися від екскурсовода музею, який після прогулянки зі студентами парком запросив їх до дому-музею Сковороди.



Будинок музею споруджений у XVIII ст. поміщиками Ковалівськими. Архітектор невідомий. У 1790—1794 рр. в цьому будинку жив і помер Г. С. Сковорода (1722—1794).

У будинку знаходиться меморіальна кімната — «спокійна келія», в якій філософ любив працювати і в яку прийшов закінчити своє життя.

У 2005-2006 роках створена нова експозиція музею, яка розгорнута у меморіальній кімнаті та п'ятьох залах (тут зібрані матеріали, що висвітлюють життєвий і творчий шлях поета, вшанування його в Україні та за її межами).

Сковорода — єдиний європейський філософ, який усім своїм життям доводив просту істину: «Щастя полягає в тому, щоб, відкривши у собі справжню до чогось здібність, побудувати на ній своє життя. Адже найпотрібніше, — переконує Сковорода, — нам дається легко. А те, що дається найтяжче, не потрібне нам взагалі». Тому цю істину дуже потрібно зрозуміти, насамперед, першокурсникам, які зараз тільки починають свій життєвий шлях. Це допоможе їм розвинути в подальшому навчання здібності дослідника, проектувальника, інженера-практика, ті здібності, які будуть основою їхньої фахової самореалізації та відчуття щастя від праці.

Наведений приклад співпраці факультету енергетики та комп'ютерних технологій ХНТУСГ та Національного літературно-меморіального музею Сковороди дозволяє зрозуміти, що такі заходи спрямовані на створення у свідомості студентів основ екологічної культури. Також ця співпраця має велику просвітницьку спрямованість, тому в подальшому такі акції пропонуються проводити регулярно.

Бовчалюк С. Я. — заступник декана факультету ЕКТ
Трунова І. М. — куратор групи 13-ЕМ